

Koka karkasa paneļu mājas priekšrocības

ES tiesību akti koksnes izmantošanas veicināšanai

Vairākas Eiropas valstis saskaņā ar Kioto protokolu ir noteikušas mērķus CO₂ izmešu samazināšanai, kā arī ievieš nacionālās likumdošanas metodes, lai nodrošinātu to, ka ēku celtniecībā vai remontdarbos izmantotie materiāli atbilst šiem mērķiem. Vairumā gadījumu valstu nacionālā likumdošana atbalsta tieši koksnes izmantošanas palielināšanu vai koksnes izvēli kā alternatīvu tradicionālajiem celtniecības materiāliem, proti, tēraudam un betonam. Piemēram, Francijā likuma par gaisu un enerģijas racionālu izmantošanu regulējuma ietvaros tiek gatavots konkrēts dekrēts, lai «veidotu priekšnoteikumus kokmateriālu izmantošanas proporcionalitātei sabiedriskajās ēkās».

Izmaiņas valstu būvnoteikumos vērstas uz daudzstāvu koka ēku celtniecības veicināšanu. Jau tagad Dānijā un Somijā ir atļauts būvēt koka ēkas līdz četriem, bet Šveicē – līdz sešu stāvu augstumam. Zviedrijā stāvu skaitam ierobežojumi nav noteikti, tādēļ bieži sastopamas sešu stāvu koka ēkas. Augatākajai koka karkasa ēkai Lielbritānijā ir septiņi stāvi.

Latvijā daudzstāvu koka ēku būvniecība vēl joprojām nav atļauta novecojušu ugunsdrošības normatīvu dēļ, kuru mainīšanai nepieciešama likumdevēja

ricība. Cerības koksnes kā dabiska materiāla plašākai izmantošanai būvniecībā vieš «zaļā iepirkuma» jautājuma aktualizēšanās. Saskaņā ar Eiropas Savienības direktīvām, 2010. gadā vismaz puse iepirkumu par nodokļu maksātāju naudu bija jāriko, izvēloties atjaunojamus un ilgtspējīgus materiālus, savukārt koksnei šādā kontekstā ir daudz vērā ņemamu priekšrocību.

Fragments no izdevuma «Samaziniet klimata izmaiņas: lietojiet koksni!» (Eiropas Kokapstrādes nozares konfederācija (CEI-Bois), 2006).

Vērtība no sendienām – guļbūve

Pasaulē ir zināmas dažādas koka māju būvniecības tehnoloģijas, no kurām katrai ir savi plusi un mīnusi. Līdz 20. gadsimtam Eiropas ziemeļdaļā, pie kuras pieder arī Latvija, lielākoties tika celtas guļbūves. Senā latviešu guļbūve ir labākais, ko esam mantojuši no saviem senčiem – namdariem. Īsta, pēc namdaru tradīcijām būvēta guļbūve, ir vērtība, un tādu var uzbūvēt tikai amata meistars, kam ir zināšanas par to, kā pareizi jābūvē un arī pietiekami liela pieredze.

Guļbūve ir «dzīva» ēka. Reizēm dzirdēts apgalvojums, ka koka ēka ir kā liela individuāla mēbele, kas katrreiz būs

citāda. Balķu ēka ir jāuztver kā paliekoša vērtība, nevis kā modes kliedziens. Guļbūve Latvijā, līdzīgi kā seno meistarību darbi Japānā, Anglijā, Norvēģijā, vēl ilgi tiks izmantota un pniecēs ne tikai tās īpašniekus, bet arī visus apkārtējos.

Karkasa mājas pirmsākumi – kanādiešu mājas

Taču kā jau visi ar būvniecību saistītie procesi, ēku būvniecība piedzīvo attīstību. Vispirms jāmin Kanāda un ASV, kur jau pirms aptuveni 200 gadiem koka māju būvniecība piedzīvo progresu – tās tiek celtas kā koka karkasa mājas. Tas nozīmē, ka senākās ēkas vairākkārtēju remontu rezultātā mainījušās līdz nepazīšanai, taču māju pamatkonstrukcija – koka karkass – palicis nemainīgs. Drīz vien arī citur pasaulē atšķirīgais būvniecības paņēmieni kļuva populārs, – 80% no dzīvojamām mājām tiek celtas pēc tās pašas tehnoloģijas kā ASV un Kanādā – tā sauktās kanādiešu mājas.

Jau 20. gadsimta sākumā Skandināvijā guļbūvi veiksmīgi sāk konkurēt koka karkasa konstrukcijas. Interesanti, – kas bija pamatā šādai būvniecības veida maiņai un kā tas ietekmēja koka ēku celtniecību Latvijā? Neatkarīgi no būvniecības veida – guļbūve